

بازار جهانی کالاها

بررسی

تحولات بازار

جهانی بادام

ذخیره سازی ۳۵ درصد از محصول سال ۱۹۹۰ را تصویب نمود که بدین ترتیب سطح ذخایر به حدود ۱۰۴ هزار تن در سال مزبور رسید.^۱

در سال جاری میلادی با افزایش نرخ دلار امریکا - که در ماه فوریه نسبت به مارک آلمان به میزان ۱۲ درصد^۲ افزایش داشت - قیمت بادام در بازارهای جهانی تا حدی بهبود یافت و متعاقباً وقوع خشکسالی در امریکا - که باغات بادام را در مناطق مختلف تهدید می کرد - و کاهش برآورد محصول بادام آن کشور موجب شد که فروشندگان عمده بادام در امریکا مظنه های خود را بالا بردند که در نتیجه آن قیمتها نیز افزایش بیشتری یافت. ضمن اینکه هیئت بادام کالیفرنیا حتی برای انجام تعهدات خود اقدام به آزادسازی ۲۸ هزار تن از ذخایر خود نیز نمود.

برای بررسی بهتر وضعیت بازار جهانی بادام در این مقاله اجمالاً به بررسی تولید و تجارت بادام امریکا و نیز سایر تولید کنندگان می پردازیم. همانطور که گفته شد ایالات متحده امریکا عمده بادام جهان را تولید می کند

بازار جهانی بادام در چند سال گذشته با مزاد عرضه روبرو بود و به دلیل محصول خوب بادام امریکا - که تولید کننده عمده این محصول در جهان است - و نیز وجود ذخایر زیاد باقیمانده از سالهای قبل، هر ساله مقادیر زیادی بادام به بازارهای جهانی عرضه می شد که تقاضای کافی برای جذب آن وجود نداشت لذا قیمت های جهانی بادام به شدت کاهش یافت بطوری که در سال ۱۹۹۰ به سطح ۲۳۰ - ۲۴۰ دلار برای هر صد کیلوگرم رسید. به منظور جلوگیری از کاهش بیشتر قیمتها هیئت بادام کالیفرنیا

(1). *Food News*, vol. 19 - No. 9 - March 2, 1991, p. 7.

(2). *Food News*, vol. 19 - No. 23 - June 7, 1991, p. 415.

بطوریکه بین ۶۰ - ۷۰ درصد، در تولید جهانی این محصول سهم دارد.

اوج تولید بادام ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۸۷ معادل ۲۹۹ هزارتن بود که در سالهای بعد قدری کاهش داشته، اما در سال ۱۹۹۰ مجدداً افزایش یافته و به سطح ۲۹۸ هزارتن رسیده است، لکن در سال ۱۹۹۱ در اثر وقوع خشکسالی در آن کشور، برآورد تولید به سطح ۲۰۴ هزارتن رسید. با بارندگیهای بهاره موقتاً تاحدی جلوی پیشرفت خشکسالی گرفته شد و بدنبال آن نیز اقدامات زیادی در آن کشور برای

تولید بادام آن کشور اتفاق بیافتد برآورد ارائه شده برای تولید بادام این کشور در سال ۱۹۹۱ - به فرض صحت - نسبت به سال پیش از آن ۳۱ درصد کاهش را منعکس می‌سازد ولی نسبت به متوسط تولید طی سالهای ۱۹۸۱ - ۹۰ (با رقمی معادل ۶/۲۱۲ تن) کاهش زیادی را نشان نمی‌دهد. از این رو بنظر کارشناسان این افت تولید نگران‌کننده نیست بلکه بیشتر، باعث تعادل در بازار این محصول میشود.

اسپانیا دومین کشور تولیدکننده بادام در جهان، در سال ۱۹۹۰ حدود ۵۰ هزارتن

بروز خشکسالی در آمریکا برآورد تولید بادام آن کشور را به شدت کاهش داد.

تولید داشته که نسبت به سال ۱۹۸۹، ۴۱ درصد (۳۵ هزارتن) کاهش نشان می‌دهد (علت آن بروز خشکسالی در آن کشور بود).

رساندن آب به مناطقی که مواجه با خشکسالی بودند صورت گرفت. اگرچه به دلیل وسعت و پراکندگی این مناطق جبران کم آبی در همه مناطق مشکل بنظر میرسد اما با اینهمه انتظار نمی‌رود کاهش شدیدی در

جدول (۱): تولید بادام کالیفرنیا طی سالهای ۱۹۸۱ - ۹۱

واحد: هزارتن وزن مغز بادام

* ۱۹۹۱	۱۹۹۰	۱۹۸۹	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	۱۹۸۳	۱۹۸۲	۱۹۸۱
۲۰۴	۲۹۷/۸	۲۲۰/۴	۲۶۵/۴	۲۹۹/۴	۱۱۴/۲	۲۱۰/۹	۲۶۶/۳	۱۰۹/۸	۱۵۷/۴	۱۸۴/۶

* برآورد

مأخذ:

Food News, vol. 19 - No. 22 - May 31, 1991, p. 8.

جدول (۲): تولید و ذخایر بادام در کشورهای تولید کننده و صادر کننده عمده طی سالهای ۱۹۸۸ تا

۱۹۹۰

واحد: تن (وزن مغز بادام)

کل عرضه ۱۹۹۰	محمول ۱۹۹۰	ذخایر ۱ سپتامبر ۱۹۹۰	کل عرضه ۱۹۸۹	محمول ۱۹۸۹	ذخایر ۱ سپتامبر ۱۹۸۹	محمول ۱۹۸۸	
۲۵۲۵۹۱	۲۹۷۸۰۰	۵۵۷۹۱	۲۹۳۹۲۷	۲۲۰۴۰۰	۷۲۵۲۷	۲۶۵۴۰۰	(۱). ایالات متحده آمریکا
۸۴۸۲۱	۴۹۸۹۵	۳۴۹۲۶	۹۹۷۸۹	۸۴۸۲۱	۱۴۹۶۸	۴۰۰۰۰	اسپانیا
۲۱۰۰۰	۲۱۰۰۰ (۲)	-	۱۹۹۵۷	۱۶۹۶۴	۲۹۹۳	۱۲۰۰۰	ایتالیا
۱۸۱۴۲	۱۶۷۸۲	۱۳۶۰	۱۷۹۶۱	۱۴۹۶۸	۲۹۹۳	۱۸۰۰۰	یونان
۵۸۹۶	۵۸۹۶	-	۳۹۹۱	۳۹۹۱	-	-	مراکش
۴۹۸۹	۴۹۸۹	-	۱۹۹۵	۱۹۹۵	-	۲۰۰۰	پرتغال
۱۱۷۹۸	۱۱۷۹۶	-	۱۲۹۸۵	۱۲۹۵۶	-	۲۰۰۰۰	سایر کشورها
۵۰۰۲۳۷	۴۰۸۱۵۸	۹۲۰۷۷	۴۵۰۶۰۵	۳۵۶۱۱۵	۹۴۴۸۱	۳۴۴۰۰	کل

ماخذ :

Gill & Duffus edible Nut statistics, May 1989, p. 4.

Food News, vol. 19 - No. 34 - sep. 21, 1990, p. 3.

(۱) آمار تولید ایالات متحده در این جدول براساس آمار ارائه شده در جدول (۱) که جدیدتر بوده اصلاح گردیده است.

(2). Food News, vol. 19 - No. 14 - April 1991, p. 4.

کشورها در سال ۱۹۹۰ بترتیب محصولی معادل ۲۱، ۱۷، ۶ و ۵ هزارتن داشتند که همگی نسبت به سال پیش از آن دارای افزایش تولید بودند. (جدول ۲)

تولید بادام ایران در سال زراعی ۱۳۶۷ - ۶۸ (۱۹۸۹) معادل ۶۶/۵ هزارتن (وزن با پوست) بود.^۱

در زمینه صادرات جهانی، بادام امریکا

میزان ذخایر بادام اسپانیا در اول سپتامبر ۱۹۹۰ به دلیل محصول فراوان سال پیش از آن (۱۹۸۹) در سطح ۳۵ هزارتن بود که نسبت به ذخایر اول سپتامبر ۱۹۸۹ به میزان ۱۵ هزارتن افزایش داشت که تماماً در سال ۱۹۹۰ به بازار عرضه شد. در ردیف سایر تولید کنندگان بادام کشورهای ایتالیا، یونان، مراکش و پرتغال قرار دارند. این

(۱) وزارت کشاورزی، اداره آمار.

بازار جهانی بادام بعد از چند سال مازاد عرضه و افت قیمتها، امسال به تعادل نزدیک می شود.

مهمترین نقش را دارد بطوری که تغییرات میزان تولید و عرضه بادام آن کشور بر روی بازار این محصول تأثیر بسزائی دارد. صادرات مغز بادام کالیفرنیا در سال زراعی ۱۹۸۹ - ۹۰ برابر ۵/۱۵۲ هزار تن بود که نسبت به سال پیش از آن ۵ درصد کاهش نشان میدهد. در سال زراعی ۱۹۸۹ - ۹۰ میزان ۹۷ هزار تن مغز بادام کالیفرنیا

جدول (۳): صادرات بادام کالیفرنیا طی سالهای زراعی ۱۹۸۸ - ۹۰

واحد: تن (مغز بادام)

کشور	سال	۱۹۸۸ - ۸۹	۱۹۸۹ - ۹۰
آلمان غربی		۴۸۱۲۰	۲۳۴۹۳
فرانسه		۱۲۱۳۴	۱۱۵۴۹
هلند		۸۱۳۲	۱۰۰۴۹
انگلستان		۹۸۵۰	۹۰۵۶
اسکاندیناوی ^۱		۷۶۴۴	۷۱۴۰
سوئیس		۴۱۴۳	۴۹۰۷
سایر اروپای غربی		۱۳۲۰۰	۱۱۰۴۸
کل اروپای غربی		۱۰۳۲۲۳	۹۷۲۴۲
ژاپن		۲۱۹۷۹	۲۲۳۰۲
کانادا		۵۷۴۱	۶۶۹۵
اروپای شرقی		۱۳۵۲۱	۷۷۳۴
سایر کشورها		۱۶۲۴۳	۱۸۶۰۵
کل جهان		۱۶۰۷۰۷	۱۵۲۵۷۸

* شامل فنلاند، نروژ و سوئد

Food News, vol. 18 - No. 32 - Aug.3, 1990, p.3.

مأخذ:

(۱) سال زراعی اول ژوئیه تا ۳۰ ژوئن

به اروپای غربی صادر شد که نسبت به سال پیش از آن حدود ۶ هزارتن کاهش داشت.

مهمترین خریداران بادام کالیفرنیا بترتیب آلمان غربی، ژاپن، فرانسه، هلند و انگلستان هستند.

در سال زراعی ۱۹۸۹ - ۹۰ صادرات بادام کالیفرنیا به آلمان غربی معادل ۴۳ هزارتن بود که نسبت به سال پیش از آن ۵ درصد کاهش داشت.

صادرات مغز بادام کالیفرنیا به اروپای شرقی از ۱۳/۵ هزارتن در سال زراعی ۱۹۸۸ - ۸۹ به حدود ۷/۷ هزارتن در سال ۱۹۸۹ - ۹۰ تقلیل یافت (جدول ۳).

در این دوره صادرات بادام به کشورهای هلند، سوئیس، ژاپن و کانادا دارای افزایش بوده است. در سال زراعی ۱۹۸۹ - ۹۰ صادرات بادام کالیفرنیا به این کشورها بترتیب حدود ۵،۱۰، ۲۲ و ۶/۷ هزارتن بوده است.

در زمینه واردات بادام مهمترین نقش را کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا دارند. این کشورها در سال ۱۹۹۰ جمعاً حدود ۱۲۶ هزارتن واردات بادام داشتند که نسبت به سال پیش از آن ۲۲ درصد افزایش داشت. (جدول ۵)

مهمترین کشورهای واردکننده بادام در جامعه اقتصادی اروپا عبارتند از: آلمان غربی، فرانسه و انگلستان. (جدول ۴) واردات به این سه کشور را برحسب کشورهای

عرضه کننده طی سالهای ۱۹۸۷ تا ۱۹۹۰ منعکس می‌سازد.

میزان واردات بادام آلمان غربی در سال ۱۹۹۰ معادل ۵۶ هزارتن بود که از این مقدار ۴/۷ هزارتن آن را از ایالات متحده آمریکا وارد نمود که بدین ترتیب ۵/۸۴ درصد از سهم بازار آلمان به ایالات متحده آمریکا تعلق داشت. واردات این کشور از اسپانیا و ایتالیا در این سال بترتیب ۵۷ و ۱۲ تن بود.^۱ افزایش واردات بادام آلمان غربی در این سال به میزان حدوداً ده هزارتن (۲۲ درصد) قابل توجه می‌باشد. باید گفت علاوه بر عامل کاهش ارزش دلار در مقابل مارک آلمان در آن زمان عامل دیگری نیز وجود داشته و آن اتحاد دو آلمان است که موجب بالارفتن مصرف خوراکی جات از جمله شیرینی و شکلات در بخش شرقی آلمان شده که مجموعاً سطح مصرف را در آلمان بالا برده و موجب افزایش تولید انواع شیرینی و شکلات در این کشور گشته است. از آنجا که بادام در صنایع شکلات سازی و شیرینی پزی مصرف عمده ای دارد افزایش مصرف آن موجب ترقی واردات بادام گشته است.

فرانسه در سال ۱۹۸۹ به میزان ۱۹ هزارتن واردات داشت که نسبت به دو سال پیش از آن افزایش کمی را منعکس می‌سازد. مهمترین منبع تأمین کننده بادام این کشور ایالات متحده امریکاست که در سال ۱۹۸۹ حدود ۱۲ هزارتن بادام آن کشور وارد فرانسه

(1). *Food News*, vol. 19 - No. 21 - May 24, 1991, p. 6.

جدول (۴): واردات مغز بادام به بازارهای عمده برحسب کشورهای صادرکننده طی سالهای ۱۹۸۷ - ۹۰

واحد: هزارتن وزن مغز بادام

۱۹۹۰		۱۹۸۹		۱۹۸۸		۱۹۸۷		سال کشور
درصد	مقدار	درصد	مقدار	درصد	مقدار	درصد	مقدار	
...	...	۶۲	۱۱۸۰۳	۷۸	۱۴۶۱۸	۶۲	۱۰۸۵۰	فرانسه *
...	...	۲۹	۵۶۲۴	۱۷	۳۱۴۰	۲۴	۴۳۱۰	واردات از: ایالات متحده آمریکا
...	...	۳	۵۶۹	۳	۵۶۰	۳	۴۷۷	اسپانیا
...	...	—	۱۸	—	—	۶	۱۱۰۰	ایتالیا
...	...	۵	۱۰۶۰	۲	۴۰۰	۴	۷۹۳	تونس
...	...	۱۰۰	۱۹۰۷۴	۱۰۰	۱۸۷۱۸	۱۰۰	۱۷۵۳۰	سایر کشورها
...	کل
...	...	۸۷	۹۶۸۵	۹۳	۹۸۰۴	۸۱	۶۷۸۸	انگلستان
...	...	۷	۷۵۶	۳	۳۰۲	۱۶	۱۳۳۸	واردات از: ایالات متحده آمریکا
...	...	۶	۶۵۳	۴	۳۸۸	۳	۲۶۸	اسپانیا
...	...	۱۰۰	۱۱۰۹۴	۱۰۰	۱۰۴۹۴	۱۰۰	۸۳۹۴	سایر کشورها
...	کل
۸۴/۵	۴۷۴۷۴	۷۴	۳۴۰۰۱	۸۹	۴۰۹۱۲	۷۱	۲۹۹۴۸	آلمان غربی (الف)
۱۳	۷۳۵۷	۲۰	۹۱۳۲	۶	۲۸۴۵	۲۳	۹۷۴۲	واردات از: ایالات متحده آمریکا
۲	۱۴۴۵	۶	۲۹۵۲	۵	۲۳۲۹	۶	۲۵۰۸	اسپانیا
۱۰۰	۵۶۱۷۶	۱۰۰	۴۶۰۸۵	۱۰۰	۴۶۰۸۶	۱۰۰	۴۲۱۹۸	سایر کشورها
...	کل

(الف) صادرات مجدد آلمان غربی در سال ۱۹۸۹ معادل ۲۷۹۵ تن بود.

Food News, vol. 18 - No. 22 - May 25, 1990, p. 9.

ماخذ:

Food News, vol. 19 - No. 21 - May 24, 1991, p. 6.

(۱) به نقل از هفته نامه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران شماره ۸ (سال ۱۳۶۹) ص ۳۸، واردات بادام آلمان از ایران در سالهای ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹ بترتیب معادل ۱۴ و ۱۹ تن بوده است.

قیمت های جهانی بادام به دلیل افزایش نرخ دلار و نیز کاهش محصول امریکا تاحدی بهبود یافته است.

مزبور نسبت به سال پیش از آن ۳۲ درصد افزایش داشته لکن نسبت به سالهای ۱۹۸۷ و ۱۹۸۸ تغییر زیادی را شاهد نبوده است.

بلژیک - لوکزامبورگ در سال ۱۹۹۰ مقدار ۳۴۲۰ تن و دانمارک در این سال مقدار ۳۳۲۱ تن بادام وارد نمود.

اسپانیا در سال ۱۹۹۰ مقدار ۳۴۴۱ تن بادام وارد کرد. میزان واردات بادام این کشور در سال ۱۹۸۸ به سطح ۷۴۷۹ تن رسید. این کشور که از تولیدکنندگان صادرکنندگان عمده بادام محسوب می شود اقدام به واردات و صدور مجدد بادام می نماید که احتمالاً در شرایط کمبود محصول به جهت انجام تعهدات و حفظ بازار برای خود به این کار مبادرت می نماید.

شوروی نیز در زمره واردکنندگان بادام قرار دارد. مقدار واردات بادام شوروی در سال ۱۹۸۹ معادل ۷۲۰۸ تن بود که کمترین میزان واردات بادام این کشور طی شش سال پیش از آن بود. ضمن اینکه واردات این کشور در سال مذکور نسبت به سال پیش از آن ۵۴ درصد تقلیل داشت. بیشترین مقدار واردات بادام شوروی مربوط به سال ۱۹۸۵ است که معادل ۲۷/۶ هزارتن بوده است. واردات این کشور تاحد زیادی تابع قیمتهای جهانی است و از آنجا که در سال ۱۹۸۵

شد؛ ضمن اینکه طی همین سال واردات از اسپانیا حدود ۶ هزارتن بود. این کشور در چندسال اخیر سهم فزاینده ای در بازار بادام فرانسه را بخود اختصاص داده است. این کشور همچنین مقداری واردات نیز از ایتالیا و تونس داشته است. واردات از ایتالیا در سال ۱۹۸۹ معادل ۵۶۹ تن بود. ضمن اینکه در همین سال واردات بادام فرانسه از تونس مقدار کم ۱۸ تن بود در حالیکه مقدار واردات در سال ۱۹۸۷ به ۱۱۰۰ تن میرسید.

واردات بادام انگلستان در سال ۱۹۸۹ معادل ۱۱ هزارتن بود که در آن میان واردات از ایالات متحده امریکا حدود ۱۰ هزارتن و واردات از اسپانیا معادل ۷۵۶ تن بود.

سایر کشورهای واردکننده بادام در جامعه اقتصادی اروپا عبارتند از: هلند، ایتالیا، بلژیک - لوکزامبورگ، دانمارک و اسپانیا (جدول ۵)

هلند در سال ۱۹۹۰ مقدار ۱۲۳۳۰ تن بادام وارد کرد.

واردات این کشور در چند سال اخیر مرتباً افزایش داشته بطوریکه در سال ۱۹۹۰ نسبت به سال پیش از آن ۲۰ درصد افزایش نشان میدهد.

ایتالیا در سال ۱۹۹۰ مقدار ۱۱۰۵۴ تن بادام وارد کرد. واردات این کشور در سال

جدول (۵): واردات بادام کشورهای عمده واردکننده طی سالهای ۱۹۸۷-۱۹۹۰
 واحد: تن مفر (بادام)

کشور	سال	۱۹۸۷	۱۹۸۸	۱۹۸۹	۱۹۹۰
کشورهای EEC آلمان غربی (۱)		۴۲۱۷۸	۴۵۹۹۲	۴۶۱۰۸	۵۶۳۵۴
فرانسه		۱۷۳۸۹	۱۸۷۲۲	۱۸۹۴۸	۱۹۹۷۴
انگلستان		۹۰۷۳	۹۹۳۷	۱۰۷۷۱	۱۲۰۴۴
هلند		۶۵۶۵	۷۱۵۴	۱۰۲۷۶	۱۲۳۳۰
ایتالیا		۱۱۵۷۷	۱۰۴۳۲	۸۳۵۹	۱۱۰۵۴
بلژیک - لوکزامبورگ		۳۰۳۰	۳۰۷۵	۳۴۵۵	۳۴۲۰
دانمارک		۲۴۴۷	۲۳۵۳	۳۰۳۲	۳۳۲۱
اسپانیا		۱۷۲۴	۷۴۷۹	۱۳۱۲	۳۴۴۱
سایر EEC		۳۶۹۰	۲۷۳۷	۹۰۸	۳۹۹۷
کل EEC		۹۶۶۷۳	۱۰۷۸۸۱	۱۰۳۱۶۹	۱۲۵۹۳۵
عرضه‌کنندگان به EEC					
ایالات متحده		۵۸۹۰۳	۸۵۰۶۸	۶۶۶۵۱	۹۱۶۲۸
اسپانیا		۲۲۸۰۱	۹۶۹۷	۱۹۳۰۹	۲۲۲۲۱
سایر		۱۴۹۶۹	۱۱۶۴۹	۱۷۲۰۹	-
سایر واردکنندگان مهم					
ژاپن		-	۲۴۳۷۵	۲۳۰۸۰	۲۰۵۰۷
سوئیس		-	۷۵۱۰	۷۲۸۲	۷۳۳۸
کانادا		-	۶۱۵۸	۷۲۴۶	۷۲۷۵
عرضه‌کننده عمده					
ایالات متحده		-	۳۶۱۸۹	۳۷۶۰۸	۳۵۱۲۰

مأخذ:

Food News, vol. 19 - No. 1 - Jan. 4, 1991, p. 37.

Food News, vol. 19 - No. 22 - May 31, 1991, p. 8.

(۱) آمار کشورهای آلمان غربی و فرانسه و انگلستان با آمار جدول (۴) مطابقت ندارد. آمار فوق تنها جهت

مقایسه ارائه شده است.

جدول (۶): واردات بادام شوروی طی سالهای ۱۹۸۳ - ۸۹

واحد: تن

سال	۱۹۸۳	۱۹۸۴	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۷	۱۹۸۸	۱۹۸۹
مقدار واردات بادام	۹۰۱۱	۱۴۵۸۴	۲۷۶۲۳	۱۷۳۵۰	۸۷۲۷	۱۵۷۵۲	۷۲۰۸

Food News, vol. 19 - No. 11 - March 25, 1991, pp. 4-5.

مأخذ:

در جهان است و سهم مهمی از بازار این محصول را در اختیار دارد تنزل ارزش دلار موجب عرضه مقادیر بیشتری از بادام این کشور در بازارهای وارداتی شدو در نتیجه کلاً قیمتها روبه کاهش گذارد محصول بادام سایر کشورهای تولید کننده نیز به تبع آن با کاهش قیمت مواجه گردید که این وضع مشکلات زیادی را برای کشورهای صادر کننده کوچکتر به همراه داشت و با وجود حمایتهایی که جامعه اقتصادی اروپا از کشورهای عضو تولید کننده بادام و مهمتر از همه اسپانیا بعمل آورد باز این کشورها خود را در این زمینه ناتوان از رقابت با ایالات متحده آمریکا -ی یافتند.

قیمت بادام کالیفرنیا در اواسط سال ۱۹۹۰ بسیار تنزل یافت بطوریکه در نیمه ماه ژوئن سال مذکور برای نوع « شمارش ۲۷ - ۳۰ » به سطح نازل ۲۳۵ دلار برای هر یکصد کیلوگرم رسیده بود. بعد از آن تاریخ قیمتها تدریجاً روبه افزایش گذاشت و قیمت بادام کالیفرنیا نوع « شمارش مذکور » در ماه مارس ۱۹۹۱ به سطح ۳۰۰ دلار برای هر

قیمت بادام در سطح پائینی بود در این سال شاهد واردات مقادیر قابل توجهی بادام توسط شوروی هستیم.

قیمت بادام کالیفرنیا که معیار اصلی برای قیمت‌های جهانی است در سالهای اخیر بسیار در نوسان بوده است. قیمت بادام کالیفرنیا از اوایل سال ۱۹۸۴ روبه کاهش گذاشت در سال ۱۹۸۵ به سطح نازلی رسید. از اواسط این سال مجدداً قیمت این محصول روبه افزایش گذاشت بنحوی که در سال ۱۹۸۶ به اوج خود رسید. از آن پس نیز قیمت این محصول کلاً روندی نزولی را طی کرده است. (نمودار ۱)

روند قیمت مغز بادام اسپانیا نیز در نمودار (۲) ارائه شده که تا حدود زیادی مشابه قیمت بادام امریکاست.

روند نزولی قیمت جهانی بادام از اوایل سال ۱۹۸۷ به این طرف دلایل چندینی داشته است که اهم آن عبارت بوده اند از: محصول زیاد و کاهش نرخ دلار در مقابل ارزهای اروپایی. از آنجا که ایالات متحده آمریکا تولید کننده و صادر کننده عمده بادام

مصرف جهانی بادام طی سالهای اخیر کلاً روندی صعودی داشته است.

به ارزش ۱۹۲ میلیون ریال^۲ نشان می‌دهد که نسبت به سال قبل حدود ۸ درصد افزایش داشته است.

صادرات بادام ایران به تفکیک کشورهای واردکننده طی سالهای ۱۳۶۶-۶۸ در جدول (۸) ارائه شده است. بطوریکه ملاحظه می‌شود بیشترین میزان صادرات بادام ایران مربوط به شیخ‌نشین دوبی بوده است که نقش واسطه را ایفا می‌کند و به‌صورت مجدد اقدام می‌نماید. میزان کل صادرات بادام با پوست و بدون پوست به دوبی در سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸ به ترتیب ۸۸۴، ۶۶۱ و ۴۲۹ تن بوده است. سهم دوبی از صادرات بادام ایران در سال ۱۳۶۸ معادل ۳۵ درصد بود. صادرات به آلمان غربی و آلمان شرقی که در سال ۱۳۶۶ رقم قابل توجهی را تشکیل می‌داد در سالهای بعد به شدت کاهش یافت. این امر مبین آن است که بادام ایران جای خود را بتدریج در بازار آلمان - که بازار مهمی برای محصولات ایران است - ممکن است از دست بدهد.^۳ بطوریکه در جدول (۸) ملاحظه

یکصد کیلوگرم رسید. قیمت‌ها برای «شمارش ۲۳-۲۵» که در اواخر ژوئیه ۱۹۹۰ در سطح ۲۵۳ - ۲۵۶ دلار برای هر یکصد کیلوگرم بود، در ماه مارس ۱۹۹۱ به سطح ۳۳۰ دلار رسید.

بطوریکه گفته شد افزایش قیمت بادام در سال جاری (۱۹۹۱) عمدتاً نتیجه تقویت دلار آمریکا در مقابل ارزهای اروپایی (خصوصاً مارک آلمان) و نیز برآورد کاهش محصول بادام کالیفرنیا بوده است.

قابل ذکر است که قیمت‌های جهانی بادام در سال ۱۹۸۶ در سطح ۵۲۸ دلار (۳۱۰/۸ پوند انگلیس) و در سال ۱۹۸۷ در سطح ۴۱۹ دلار (۲۴۶/۳ پوند انگلیس) برای هر یکصد کیلوگرم بود.^۱ در پایان جا دارد اشاره‌ای به روند صادرات ایران طی چند سال اخیر را داشته باشیم.

میزان صادرات بادام و مغز بادام ایران در سال‌های ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸ به ترتیب ۱۳۷۴، ۵۴۲ و ۱۲۲۴ تن بوده است. آمار سال ۱۳۶۹ صادرات بادام و مغز بادام را ۲۱۹۰ تن و

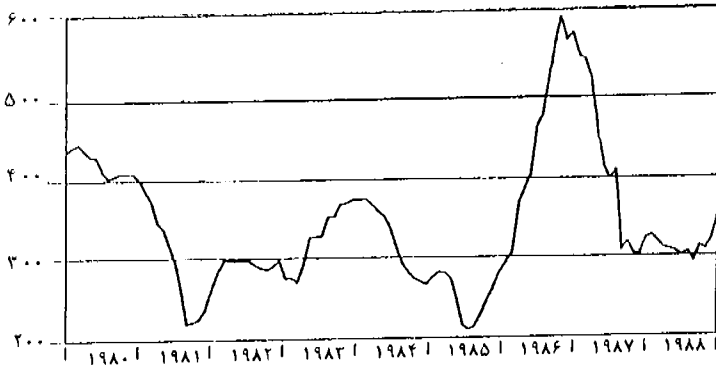
(۱) موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی بازار جهانی خشکبار - ضمیمه شماره ۱۱ تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، (۱۳۶۹)، ص ۱۳۶.

(۲) اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران، هفته‌نامه شماره ۳ (خرداد ماه سال ۱۳۷۰)، ص ۱۱۷.

(۳) آمار صادرات ایران به تفکیک کشورهای واردکننده منجمده آلمان در سال ۱۳۶۹ هنوز منتشر نشده لذا آماری در این زمینه در دست نیست.

نمودار (۱): قیمت مغز بادام کالیفرنیا^۱

واحد: دلار برای ۲۲۰ پوند

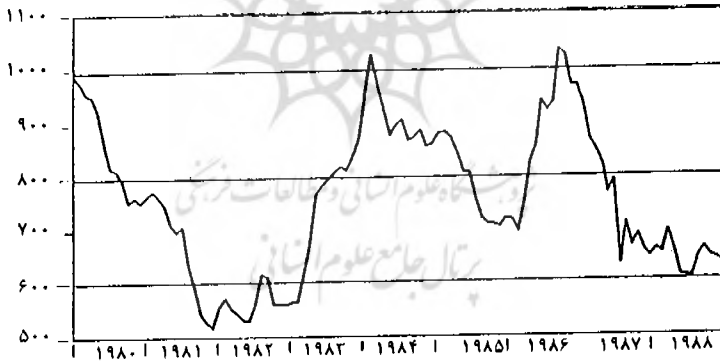
(1). Non Pareil Select Sheller Run.

مأخذ:

Gill & Duffus edible Nut statistics, May 1989, p. 6.

نمودار (۲): قیمت مغز بادام اسپانیا^۱

واحد: مارک آلمان برای ۱۰۰ کیلوگرم فوب

(1). Unselected Valencias

مأخذ:

Gill & Duffus edible Nut statistics, May 1989, p. 6.

صادرات بادام کالیفرنیا در سال زراعی ۱۹۸۹-۹۰ به ۱۵۲/۵ هزارتن کاهش یافت.

جدول (۷): قیمت مغز بادام کالیفرنیا طی ماههای ژوئن - دسامبر ۱۹۹۰

ردیف	نوع	شماره	قیمت ۱۰۰ کیلوگرم (دلار - آمریکا)	تاریخ (۱)
۱	Large-Nonpar.	-	۲۸۰	۸ ژوئن ۱۹۹۰
۲	SSR-Nonpar.	۲۷ - ۳۰	۲۳۵	۱۵ ژوئن ۱۹۹۰
۳	-	-	۲۴۳-۲۴۹ (۲)	۱۳ ژوئیه ۱۹۹۰
۴	SSR-Nonpar.	۲۳ - ۲۵	۲۵۳-۲۵۶	۲۷ ژوئیه ۱۹۹۰
۵			۲۷۰	۱۳ اوت "
۶	SSR-Nonpar. محصول جدید	۲۲ - ۲۵	۲۹۵	۷ سپتامبر "
۷	Nonpar.	۲۰ - ۲۵	۳۰۸	۷ دسامبر "
۸			۲۹۸	" " " حمل دسامبر - ژانویه
۹	SSR	۲۷ - ۳۰	۲۹۵-۳۰۰	۲۲ مارس ۱۹۹۱ حمل فوریه - ژانویه
۱۰	SSR-Nonpar	۲۳ - ۲۵	۳۳۰	" " " "
۱۱	Standard Sheller Run	-	۲۸۵	" " " "
۱۲	Nonpar-Select	۲۳ - ۲۵	۳۲۵-۳۳۰	۱۷ مه ۱۹۹۱

Food News, vol. 18 - No. 4, 25, 29, 31, 32, 37, 50.

مأخذ: ردیف های ۱ تا ۸

Food News, vol. 19 - No. 12, 20.

ردیف های ۹ تا ۱۲

(۱) در این ستون تاریخ انتشار نشریات مأخذ که آخرین قیمت‌ها را منعکس می‌ساخته ارائه شده است.

عادی و تحت مقررات صادرات و واردات، و صادرات تحت شرایط و مقررات حاکم بر صدور توسط پیله ورها و تعاونی‌های مرزنشین بوده است؛ زیرا برای صادرکنندگان صرف داشت که محموله‌های خود را توسط این عده به شیخ‌نشینها صادر و از آنجا به مقاصد نهایی خود ارسال کنند؛ زیرا صدور خشکبار توسط پیله وران و تعاونی‌های مرزنشین پیمان

می‌شود در سالهای ۱۳۶۶ - ۱۳۶۷ مقادیری بادام ایران به کشورهای سوئد، شوروی، دانمارک، هنگ‌کنگ و تایوان صادر شده که در سال ۱۳۶۸ آماری برای صادرات به آن کشورها ثبت نشده است.

در مورد صدور بیشترین میزان بادام ایران به دوبی در سالهای اخیر باید گفت این امر به دلیل تفاوت هزینه‌ها در صادرات به روال

جدول (۸): صادرات بادام طی سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸

وزن: تن ارزش: هزارریال

۱۳۶۸		۱۳۶۷		۱۳۶۶		کشور
ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	
۶۱۵۸۱	۷۸	۳۲۰۵۷	۳۹۵	۸۵۰۹۱	۷۹۹	دوبی (با پوست)
۶۱۲۴۹	۳۵۱	۱۱۸۱۰	۶۵	۱۳۸۹۲	۸۵	(بدون پوست)
—	—	—	—	۲۲۰	۴	ژاپن
۱۳۲۰	۱۸	۱۴۸	۳	۷۶۵۸	۱۱۹	کویت
۱۶۲۰	۳۰	—	—	۳۹۶	۱	سایر امارات عربی (با پوست)
۴۶۹	۳	—	—	—	—	(بدون پوست)
—	—	—	—	۱۱۱۸۲	۷۳	آلمان شرقی (با پوست)
۶۳۳۰	۴۱	۲۱۶۵	۲۰	۴۵۱۹۴	۱۹۶	(بدون پوست)
—	—	—	—	۱۱۸۶۱	۶۱	آلمان غربی (با پوست)
۹۹۹	۲	۲۵	۰/۲	۳۸۳۹	۱۶	(بدون پوست)
—	—	—	—	۷۰۱۷	۱۰	سوئد
—	—	۵۵۴۲	۲۰	۱۱۹۰	۷	شوروی (با پوست)
—	—	۹۴۳۷	۵۷	—	—	(بدون پوست)
—	—	—	—	۳۳۶	۲	دانمارک
—	—	۳۶۷۶	۱۴	—	—	هنگ کنگ
۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۶۰	—	—	انگلستان
—	—	۴۸۹	۳	—	—	تابوان (بدون پوست)
۶۴۵۲۱	۸۲۷	۴۱۴۲۳	۳۹۶	۱۲۴۴۱۸	۱۰۷۵	جمع (با پوست)
۶۹۰۷۷	۳۹۷	۲۳۹۴۷	۱۴۶	۶۳۲۶۲	۲۹۸	(بدون پوست)
۱۳۲۵۹۸	۱۲۲۴	۶۵۳۷۰	۵۴۲	۱۸۷۶۸۰	۱۳۷۴	کلی

ماخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران سالنامه آمار بازرگانی خارجی ایران، سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸
توجه: در کلیه موارد منظور بادام با پوست است مگر آنکه ذکر شده باشد.

در بررسی آماری صادرات بادام ایران ملاحظه می‌شود که در سالهای اخیر حجم صادرات ایران کاهش یافته^۱ و نیز تعداد مقاصد صدور تقلیل پیدا کرده است. مسائلی که در رابطه با صادرات بادام ایران مطرح است را می‌توان بشرح ذیل طبقه‌بندی نمود:

۱ - صادرات بادام ایران به خیلی از کشورها (بازارهای جدید) براساس برنامه نیست بلکه براساس موارد تصادفی است که پیش می‌آید و پیگیری نمی‌شود.

۲ - صادرکنندگان خشکبار در ایران اغلب افراد سنتی بوده و کمتر آشنا به مسائل مدرن بازاریابی و بازرگانی بین‌المللی هستند و در نتیجه بیشتر تمایل به حفظ بازارهای سنتی داشته و چندان تمایلی به تنوع بازار از خود نشان نمی‌دهند.

۳ - بازار جهانی مواد غذایی از جمله خشکبار هر ساله دستخوش تحولات زیادی در زمینه‌های بسته‌بندی، توزیع و تبلیغات است که در این موارد کشور ما بسیار غیرفعال است. امریکا و اسپانیا برنامه وسیعی برای صادرات بادام خود دارند. امریکا سالهاست با صرف مبالغی هنگفت به تبلیغات وسیع در

ارزی نداشت و تنها در مقابل آن می‌باید جنس وارد می‌کردند. این مسئله بخصوص در مورد پسته مشکلات بسیاری را بوجود آورد مقادیر زیادی پسته ایران وارد بازار شیخ‌نشینها شد و قیمت پسته ایران در آن بازارها به شدت افت کرد و جنجال زیادی براه انداخت که به دلیل اهمیت پسته و حجم زیاد صادرات آن و نفوذ تعاونی پسته کاران صادرات پسته توسط مرزنشینها ممنوع شد ولی در مورد سایر اقلام خشکبار و از جمله بادام این مسئله همچنان ادامه یافته است.

تا نیمه سال گذشته به دلیل تفاوت نرخ ارز آزاد و نرخ خرید پیمان ارزی صرف می‌کرد که صادرکننده از طریق پیله‌وران و شیخ‌نشینها بادام را صادر کند ولی در ماههای اخیر به لحاظ اینکه نرخ پیمان و نرخ شناور ارز تفاوت چندانی ندارد دیگر چندان صرف نمی‌کند که صادرکننده از آن طریق محمولات خود را صادر نماید. در نتیجه علی‌رغم اینکه آمار صادرات هنوز منتشر نشده است لکن انتظار می‌رود در این دوره مقادیر کمتری بادام به شیخ‌نشینها صادر شده باشد.

(۱) میزان صادرات بادام (با پوست و بدون پوست) ایران در سالهای ۱۳۶۳ و ۱۳۶۵ بترتیب ۲۳۰۰ و ۳۰۰۰ تن بود.

ممکن است با همه مشکلاتش مقرون به صرفه نباشد. در نتیجه افزایش قیمت‌های داخلی بر حجم صادرات اثر می‌گذارد. در این زمینه دولت با سیاست‌های حمایتی باید شرایطی را ایجاد کند که صادرات جذابیت بیشتری پیدا کند.

۶ - موردی که در صادرات بادام چون سایر اقلام خشکبار سالهاست رواج دارد صدور آن بصورت فله است. بادام ایران بصورت فله صادر می‌شود و در سایر کشورها بسته بندی شده عرضه می‌شود و گاه حتی به نام کشورهای دیگر نیز عرضه می‌شود.

بهبتر است بعد از سالها تجربه در این زمینه دیگر جلوی صادرات فله این محصولات گرفته شود. در این زمینه مرکز توسعه صادرات نقش مهمی دارد زیرا تنها با وضع مقررات متناسب تعیین عوارض بر صدور فله و ایجاد تسهیلات بیشتر جهت صدور بادام در بسته های کوچک (سلفوانی ۱۰۰ گرمی - ۲۰۰ گرمی یا بزرگتر، برحسب نیاز بازارهای خارج) می‌توان صادرکنندگان را تشویق به صدور در بسته های کوچک نمود، تا بدین وسیله ارزش افزوده بیشتری در داخل کشور ایجاد شده سطح اشتغال بالا رود و علاوه بر آن محصول ایران با نام ایران در بازارهای مصرف عرضه شود.

از آنجا که بیشتر کشورهای وارد کننده نظیر آلمان از واردات خشکبار پردازش شده در بسته بندیهای کوچک عوارض می‌گیرند (حدود ۱۰ درصد) وارد کننده ترجیح می‌دهد

مورد بادام آمریکای، خواص بادام، موارد مصرف و دستور طبخ غذا و شیرینی جات با بادام در بازارهای مصرف (بخصوص بازارهای جدید) دست زده است. کشورهای دیگر با بازاریابی حضوری و بررسی اینکه هر بازاری چه نوع بسته بندی را می‌پسندد به محصولات خود تنوع می‌بخشند. در مقابل چنان رقبایی کشور ما هیچ فعالیتی در زمینه های فوق ندارد و در نتیجه علاقه بازار بتدریج نسبت به بادام ایران کم شده و بازار بطرف محصولات کشورهای سوق می‌یابد که حمایت تبلیغاتی دارند.

۴ - متأسفانه در کشور سیاست متمرکزی برای صادرات خشکبار وجود ندارد و برنامه مشخص و سازمان یافته ای در این زمینه دیده نمی‌شود. در کشورهای خارجی سازمانهایی هستند که فعالیتهای بازاریابی را هدایت می‌کنند که بخشی از آنها دولتی و بخشی نیز خصوصی هستند که توسط صادرکنندگان اداره می‌شوند. اما در زمینه صادرات بادام ایران چنین تشکلی وجود ندارد.

۵ - نکته ای که نباید نادیده گرفت عامل بازار داخلی است. در شرایطی که تورم داخلی قیمت های خشکبار (از جمله بادام) را در بازار داخلی به شدت بالا برده است و همچنان تقاضا برای این محصول در داخل با این قیمتها وجود دارد، تولید کننده و صادر کننده با مقایسه ای بین قیمت های داخلی و صادراتی گاه ترجیح می‌دهد کالای خود را در داخل عرضه کند زیرا صادرات

کشورهای تولید کننده بادام در اروپا از تحولات بازار این محصول استقبال می‌کنند.

بسته‌بندیهای کوچکتر اخذ شده که این وضعیت عدم مطلوبیت صدور در بسته‌بندیهای کوچکتر را بیشتر کرده است. با رفع این موانع و برنامه‌ریزی گسترده‌تر در زمینه صادرات خشکبار و ایجاد تشکلهای لازم و توجه به امر تبلیغات و استانداردها، امید است بادام و نیز سایر اقلام خشکبار ایران بتواند بیش از پیش در بازارهای مصرف خود را مطرح سازد و مصرف‌کننده با یکبار مصرف بادام ایران، وپی بردن به برتری آن از نظر طعم و مزه برای همیشه طالب بادام ایران باشد و نام ایران را بر روی بسته‌بندیهای بادام جستجو نماید.

خشکبار ایران را بصورت فله وارد کند از سوی دیگر صادرکننده برای صدور در بسته‌بندیهای کوچک متحمل هزینه‌های اضافی بسته‌بندی می‌شود از این رو برای صادرکننده مقرون به صرفه نیست که کالای خود را بسته‌بندی کرده صادر نماید لذا لازم است دست‌اندرکاران امور، اولاً، تسهیلات بیشتری برای ورود وسایل بسته‌بندی فراهم آورند و در ثانی حداقل معادل عوارض کشورهای واردکننده (حدود ۱۰ درصد) تشویق جهت صادرات در بسته‌بندیهای کوچک اختصاص دهند که این رقم می‌تواند از محل عوارضی که بر صدور فله وضع می‌شود تأمین گردد. تاکنون براساس قوانین صادرات و واردات پیمان بیشتری برای صدور در

فهرست مآخذ:

Food News, vol. 18 - No. 22 - May 25, 1990

Food News, vol. 19 - No. 32 - Aug 3, 1990

Food News, vol. 19 - No. 1, Jan. 4, 1991

Food News, vol. 19 - No. 4 - Jan. 25, 1991

Food News, vol. 19 - No. 9 - March 1, 1991

Food News, vol. 19 - No. 12 - March 22, 1991

Food News, vol. 19 - No. 14 - April 5, 1991
Food News, vol. 19 - No. 15 - April, 2, 1991
Food News, vol. 19 - No. 17 - April 26, 1991
Food News, vol. 19 - No. 18, May 3, 1991
Food News, vol. 19 - No. 20 - May 17, 1991
Food News, vol. 19 - No. 21 - May 24, 1991
Food News, vol. 19 - No. 22 - May 31, 1991
Food News, vol. 19 - No. 23 - June 7, 1991
GILL & Duffus edible Nut statistics May 1989
FAO - *FAO Production yearbook 1988* - (Italy, 1989)

- ۱ - اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران هفته نامه شماره ۸ سال ۱۳۶۹ و شماره ۲ سال ۱۳۷۰.
- ۲ - گمرک جمهوری اسلامی ایران سالنامه آمار بازرگانی خارجی ایران سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش اقتصادی. نرخ تبدیل ارزهای عمده

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی